

Valstybių narių teisė - Bulgarija

Šiame puslapyje pateikiama informacija apie Bulgarijos teisinę sistemą ir Bulgarijos teisės aktų apžvalgą.

Teisės šaltiniai

Nacionaliniai teisės šaltiniai

Prie teisės šaltinių priskiriama:

- [Bulgarijos Respublikos Konstitucija](#) (paskelbta SG 56/1991 m. liepos 13 d., iš dalies pakeista SG 85/2003 m. rugsėjo 26 d., SG 18/2005 m. vasario 25 d., SG 27/2006 m. kovo 31 d., SG 78/2006 m. rugsėjo 26 d. – Konstitucinio Teismo sprendimu Nr. 7/2006, SG 12/2007 m. vasario 6 d., SG 100/2015 m. gruodžio 18 d. [DB1]);
- pirminės teisės aktai;
- antrinės teisės aktai.

Teismų praktika nėra oficialus teisės šaltinis, tačiau ji privaloma teisėsaugos institucijoms.

Europos ir tarptautiniai teisės šaltiniai

Rašytinės priemonės – tai Bulgarijos Respublikos Konstitucija, tarptautinės sutartys, įstatymai ir antrinės teisės aktai (dekretai, nutarimai, įgyvendinimo taisyklės, nurodymai ir įsakymai).

Bulgarijos Respublikos Konstitucija (bulg. *Konstitutsiata na Republika Balcarija*) yra aukščiausios galios teisės aktas. Ja nustatoma valstybės institucijų organizacinė struktūra, principai, įgaliojimai ir funkcijos, taip pat piliečių teisės ir pareigos.

Įstatymas (bulg. *zakon*) – tai norminis aktas, kuriame *ab initio* arba atsižvelgiant į Konstituciją pagal nusistovėjusią tvarką reglamentuojami visuomenės santykiai; įstatymus, priklausomai nuo jų dalyko ar suinteresuotųjų asmenų, priima viena ar daugiau teisėkūros institucijų ar jų padaliniai.

Visi teisės aktai yra skelbiami ir įsigalioja po trijų dienų nuo jų paskelbimo, išskyrus atvejus, kai pačiuose aktuose numatyta kitaip.

Ministrų Taryba paskelbia **dekretą** (bulg. *postanovlenie*) priimdama įgyvendinimo taisykles, nutarimus ar nurodymus, taip pat pagal įstatymus reglamentuodama visuomenės santykius, priskiriamus jos vykdomajai ir administracinei kompetencijai, kurie tuose įstatymuose neregamentuoti.

Įgyvendinimo taisyklės (bulg. *pravilnik*) – tai norminiai aktai, priimami siekiant įgyvendinti visą įstatymą. Jomis nustatoma valstybės ir vietos įstaigų organizacinė struktūra arba jų veiklos vidaus tvarka.

Nutarimas (bulg. *naredba*) – tai norminis aktas, priimamas siekiant įgyvendinti tam tikras aukštesnės galios norminio akto nuostatas arba kitas dalis.

Nurodymas (bulg. *instruktsia*) – tai norminis aktas, kuriuo pagal hierarchiją aukštesnė įstaiga duoda nurodymus pavaldžioms įstaigoms dėl jos priimto norminio akto arba norminio akto, kurio vykdymą ji privalo užtikrinti, įgyvendinimo.

Kiti – neužrašyti – teisės šaltiniai, pavyzdžiui, **teisinis paprotys** (bulg. *pravniyat obichay*) ir **bendrieji teisės principai** (bulg. *obshtite printsipi na pravoto*), taip pat yra svarbūs.

Aukščiausiųjų teismų aiškinamieji sprendimai gali būti laikomi šalutiniu teisės šaltiniu.

Konstitucinis Teismas (bulg. *Konstitutsionen sad*) priima sprendimus, nutarimus ir nutartis.

Teismas išnagrinėja bylą iš esmės priimdamas sprendimą.

Teismo sprendimai paskelbiami Oficialiajame valstybės leidinyje per 15 dienų nuo jų priėmimo datos ir įsiteisėja po trijų dienų nuo jų paskelbimo.

Teisės normų hierarchija

Bulgarijos Respublikos Konstitucija yra aukščiausiasis įstatymas. ES teisės viršenybė Konstitucijoje konkrečiai nenumatyta, tačiau ši teisė laikoma viršesne už nacionalinę teisę.

Pagal Konstitucijos 5 straipsnio 4 dalį Bulgarijos Respublikoje pagal konstitucinę procedūrą ratifikuotos, paskelbtos ir įsigaliojusios tarptautinės sutartys tampa valstybės teisės aktų dalimi. Jos turi viršenybę bet kokios prieštaraujančios nacionalinio teisės akto nuostatos atžvilgiu.

Kiti aukščiausią galią turintys norminiai aktai yra įstatymai. Vykdomoji valdžia priima antrinės teisės aktus, pavyzdžiui, dekretus, nutarimus, sprendimus, įgyvendinimo taisykles, nurodymus ir įsakymus.

Institucinė struktūra

Už teisės normų priėmimą atsakingos institucijos

Nacionalinei asamblėjai (bulg. *Narodno sabranie*) suteikti įstatymų leidimo įgaliojimai. Ji gali priimti, iš dalies keisti, papildyti ir panaikinti įstatymus.

Remdamasi įstatymais ir siekdama juos įgyvendinti Ministrų Taryba (bulg. *Ministerski savet*) priima dekretus, nutarimus ir sprendimus. Dekretais Ministrų Taryba taip pat priima įgyvendinimo taisykles ir nutarimus.

Ministrai priima įgyvendinimo taisykles, nutarimus, nurodymus ir įsakymus.

Ministrų Taryba sudaro tarptautines sutartis, jei jai tai leidžiama pagal įstatymą. Nacionalinė asamblėja ratifikuoja (arba nesutinka ratifikuoti) tokias tarptautines sutartis:

- kurios yra politinio arba karinio pobūdžio;
- kurios yra susijusios su Bulgarijos Respublikos dalyvavimu tarptautinėse organizacijose;
- kuriomis nustatomi Bulgarijos Respublikos sienų pakeitimai;
- kuriose valstybei nustatomi finansiniai įpareigojimai;
- kuriomis nustatomas valstybės dalyvavimas tarptautiniuose arbitražo ar teismo procesuose;
- kurios yra susijusios su pagrindinėmis žmogaus teisėmis;
- kurios turi įtakos įstatymų poveikiui arba kurioms vykdyti reikia priimti naujus teisės aktus;
- kurias aiškiai reikalaujama ratifikuoti;
- kuriomis Europos Sąjungai suteikiami įgaliojimai, grindžiami Konstitucija.

Teisėkūros procesas

Konstitucijos priėmimas

Naują Konstituciją priima Didžioji nacionalinė asamblėja (bulg. *Veliko narodno sabranie*), kurią sudaro 400 narių.

Nacionalinė asamblėja gali iš dalies keisti visas Konstitucijos nuostatas, išskyrus nuostatas, priklausančias Didžiosios nacionalinės asamblėjos kompetencijos sričiai. Siekiant iš dalies keisti Konstitucijos nuostatas, būtina trijų ketvirtadalių visų Nacionalinės asamblėjos narių balsų dauguma trijuose balsavimuose, vykstančiuose trimis skirtingomis dienomis. Per septynias dienas po Konstitucijos pataisos priėmimo ją pasirašo ir Oficialiajame valstybės leidinyje paskelbia Didžiosios nacionalinės asamblėjos pirmininkas.

Teisėkūros iniciatyva

Pagal Konstitucijos 87 straipsnį bet kuris Nacionalinės asamblėjos ar Ministrų Tarybos narys turi teisę pateikti įstatymo projektą.

Įstatymo projektą priima Nacionalinė asamblėja per du svarstymus. Per pirmąjį svarstymą svarstomas visas įstatymo projektas. Nariai per Nacionalinės asamblėjos nustatytą terminą gali raštu teikti pasiūlymus iš dalies pakeisti per pirmąjį svarstymą priimtą įstatymo projektą. Nacionalinė asamblėja nuodugniai apsvarsto įstatymo projektą ir jį priima per antrąjį svarstymą. Priimtas įstatymo projektas perduodamas Bulgarijos Respublikos Prezidentui, o šis pasirašo dekretą dėl jo paskelbimo. Aktas paskelbiamas Oficialiajame valstybės leidinyje ir įsigalioja po trijų dienų nuo jo paskelbimo, išskyrus atvejus, kai tame akte nustatyta kitaip.

Teisinių duomenų bazės

Oficialiuoju valstybės leidiniu (bulg. *Darzhaven vestnik*) galima nemokamai naudotis [☞ Oficialiojo valstybės leidinio](#) interneto svetainėje. Internetinėje redakcijoje pateikiami Nacionalinės asamblėjos paskelbti įstatymų projektai, Ministrų Tarybos priimti dekretai, tarptautinės sutartys, kiti teisės aktai, viešųjų pirkimų ir koncesijų skelbimai ir pan.

Komercinėse teisinių duomenų bazėse, pavyzdžiui, [☞ Apis](#), [☞ Ciela](#) ir [☞ Juridinėje enciklopedijoje](#), pateikiama įvairiausia teisinė informacija, tačiau už naudojimąsi šiomis duomenų bazėmis reikia mokėti.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 10/05/2021